

M.O. 57 / 9-10

CUPRINSUL

I. ARTICOLE

- REDACȚIA, Colaborarea actuală dintre Bisericele ortodoxe ruse și română în spiritul prieteniei dintre popoarele Uniunii Sovietice și poporul român. 579—589
- G.H. BRĂTU, Textele liturgice ca izvor de învățare. 587—602
- Prof. A. SARCERDOTEANU, Câteva observații cu privire la documentele lui Mircea cel Bătrîn pentru mânăstirea Tismana. 603—614
- D. ALEXANDRU, O luminoasă figură de monah călărat: Grigorie Râmnic. 615—633

II. COMEMORARI

- Pr. I. IONESCU, Trei sute de ani de la moartea mitropolitului Varlaam al Moldovei (1632—1653, f. 1657) 634—640

III. MATERIAL OMILETIC

- Arhim. BENEDICT GHIUȘ, Creațiunea după sfânta Scriptură. 641—647

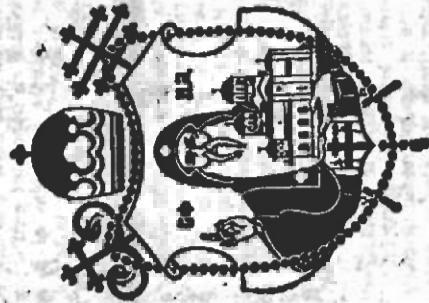
IV. CRONICA BISERICEAȘCA

A. — ARHIEPISCOPIA CRAIOVEI

- Pr. I. IONESCU, Sfințirea bisericii Adormirea Măicii Domnului din orașul Turnu-Severin; Sfințirea bisericii din satul Urzinița; Festivitatea deschiderii noului an școlar 1957—1958, la seminarul teologic Moșteni-Craiova 643—653
- Pr. EUGEN RADULESCU, Sfințirea bisericii din parohia Pîrnia, raionul Siretului 653

B. — BISERICILE ORTODOXE SURORI

- PATRIARHIA DIN CONSTANTINOPOL, Străduință în vizită la patriarhatul ecumenic; Vizită patriarhală; Activitatea arhiepiscopului Athanagoras de Thesalonia. 653
- MUNTELE ATHOS, Câteva date despre manuscrise; Vizitatori inoportuni; PATRIARHIA ALEXANDRIEI, Congresul comunităților ortodoxe din Egipt și raporturile dintre Slat și Biserica ortodoxă; Inalți funcționari de Stat egipțieni decorați de patriarhatul Alexandriei. 653
- PATRIARHIA ANTIHONIEI, Sesiune sinodală; — Vizita unor episcopi ruși la Damasc. 653
- PATRIARHIA IERUSALIMULUI, Biserica Sfântului Mormânt; Decorați. 653
- BISERICA ORTODOXA GREACĂ, Alegerea și înscunarea noului arhiepiscop al Atenei și a Iconii Grecoi, Theoclitos. 653
- BISERICA ORTODOXA GREACĂ ÎN TARILE DIN APUS, Biserici noi. 653
- BISERICA ORTODOXA BULGARĂ, Moartea mitropolitului Ștefan. 653
- BISERICA ORTODOXA DIN FINLANDIA, Participarea unui trimis al patriarhatului ecumenic la Congresul înmormântării ortodox (Prof. TEODOR M. POPESCU) 653—660
- C. — BISERICILE ETERODOXE
- BISERICA COPTA A ABISINIEI (ETIOPIEI), Discuții prietenoase la problema autocefaliei (Prof. TEODOR M. POPESCU) 661

SEPTEMVRIE—OCTOMVRIE 1957

ANUL IX, Nr. 9—10

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

SECȚIA CULTURALĂ A SFINTEI ARHIEPISCOPII A CRAIOVEI

Autorul ține să se știe pentru înțelegerea iconografiei creștine că, datorită simbolismului, nu există în arta creștină o deosebire adevărată între real și ireal de pildă, monstrul imaginar și o fiară realmente înspăimântătoare. Fenicului Augustin scrie undeva în mod foarte tipic: important este a medita semnificația obiectelor și nu de a discuta, și nu de a cerceta autenticitatea faptului.

Datorită unui simbolism excesiv, după părerea noastră, artele decorative au putut să primească un oarecare impuls remarcabil de dezvoltare. Pe linia simbolismului medievale de pildă, existau animale care simbolizau spiritul bun și animale care simbolizau spiritul rău. Există însă și excepții, — constată autorul, — căci animale ca de pildă leu, sau șarpele, simbolizează spiritul bun uneori, iar altele simbolizează și spiritul rău. Această ambivalența este încă un element de seamă în simbolistica medievală. Dar nu numai la animale găsim o ambivalență, ci și la oameni.

Dintre toate simbolismele, cel mai fecund pentru iconografia creștină, după Louis Réau, este simbolismul tipologic, sau simbolismul concordant din Vechiul Testament. Aceasta concordanța nu este decît una dintre multiplele aplicații ale simbolismului. Autorul nostru consideră ca important pentru iconografia creștină că simbolismul tipologic este și procedeul de explicare al Bibliei și în același timp este și un procedeu de demontare a adevărilor Simiei Scripturii, prin faptul înșiși al concordanței.

Este de luat în considerare în iconografie, că, în spatele fiecărei figuri a Noului Testament trebuie văzut în iluzie, prefigurată, personajul concordant din Vechiul Testament. Cine va privi cu asemenea ochi iconografia creștină din Evul mediu, acela o înțelege cu mult mai bine decît alții, fără acest simbolism tipologic. Poate că vom începe acum în ce fel arta realistă a individualizării portretistice, care s-a dezvoltat începînd cu Renașterea, a putut să apară numai într-o epocă în care s-au pus bazele cercetării științifice care a avut ca promotori în Italia pe un Galileo Galilei, de pildă, în Anglia pe un Bacon, în Franța pe un Descartes.

Autorul nostru constată că simbolismul tipologic este alit de adine înrădăcinat în spiritualitatea medievală și în iconografia creștină, întrucît chiar alegerea înșiși a motivelor este dictată de tipologie (t. I, p. 207). Operele care ilustrează această afirmație sînt foarte numeroase. Autorul în special operele de artă bizantine din secolul al V-lea și al VI-lea, precum și vitraliile apusene din secolul al XIII-lea, ca și picturile și tapiseriile sfîrșitului de Ev mediu.

Artă tipologică și-a format chiagul la mîmăstirea Saint Denis, în jurul anului 1140 (E. Mâle). Cu toate aceste armonii și concordanțe simbolice, există, cum remarcă autorul nostru, în arta creștină a Evului mediu anumite anacronisme. Lucrul se vede în special în costumația sfîinților, unde mai ales se observă aceste anacronisme. Care sînt explicația acestui fenomen? Autorul nu-l aprofundează. Oare sînt însemine aceste anacronisme spargerea unității de concordanță simbolică?

Aici este o problemă de rezolvat. Oare, anacronismele se explică prin imixtiunea faptului brut netransfigurat care se impune prin sine, fără nici o altă recomandare de la spate, din ce în ce mai mult? Dar ce semnificație are acest lucru? Autorul se mulțumește să vorbească despre o influență a teatrului și a predicii religioase, deci a unor elemente din domeniul practicii religioase, asupra iconografiei. După părerea noastră aceste anacronisme au salvat arta iconografică creștină din perspectiva ultimă a unui abstracționism dezolat, din perspectiva unei arte creștine fără viață. Iată cum apreciază mai precis aceste anacronisme înșiși autorul: „La transposition anachronique des événements du passé dans le costume et le décor contemporain n'est qu'un travestissement superficiel, un simple rhabillage des thèmes iconographiques, qui n'altère pas profondément leur signification" (t. I, p. 269). Motivele iconografice, care n'altere pas profondément leur sens, numai după exigențele intrinseci ale cadrului, ale simetriei. Autorul nu uită să sublinieze marea însemnătate a fetei pentru iconografie, în special în hagiografie.

Nu știm dacă Louis Réau a fost întotdeauna fidel în analizele și expunerile de amănunt în raport cu concepțiile enunțate de el. Și iarăși nu știm dacă toate elaborările istorice ale lui Réau sînt peste tot exacte, sau dacă peste tot locul gustul său selectiv și ponderea sa extologică nu au dat greș. Cert este însă, că ne aflăm în fața unei remarcabile întreprinderi, care vrea să cuprindă exhaustiv domeniul iconografiei creștine. Lucrarea merită toate laudele. Este de prisos să mai vorbesc despre bogăția ei înzestrare bibliografică la fiecare capitol, de numeroasele planșe cu reproduceri iconografice, în condiții grafice ireproșabile, și așa mai departe.

V. I. ILIESCU

V. INSEMNARI

Pr. D. BALASA, *Sînăstrile Ovidenla și Sînșii Ingeri*

DANIELA BRĂTU, *Cîteva tipărituri necunoscute.*

SERBAN RAZESULI, B. P. *Hasdeu despre mitropolitul Varlaam*

R. C., *Despre vechile construcții de temă din Oltenia*

662—660
666—671
672—674
674—675

VI. DOCUMENTE

Pr. D. BALASA, *Pomenitul Bisericii Sf. Ion-Hera din Craiova, scris de Florea Dascăluț din Drăgoești*

676—683

VII. SPICUIRI DIN PRESA

TEODOR N. MANOLACHE, *Biserica ortodoxă romînd participă, alături de popor, la sărbătorirea lunii prieteniei romîno-sovietice: Notă amănunțită despre biserica de cretă descoperită la Băsești; Traditie și inovație în pictura bisericească; Un raport literar despre mîndirea Tismana; Despre Brîncuș și satul lui natal; Manuscrisele Mărit Moartă; Un apocrif al Genezei; «Studia Orientalia»; Problema religiei în Africa Neagră elterată*

683—693

VIII. ACTUALITAȚI TEOLOGICE

Prof. TEODOR M. POPESCU, *Știri variate: I. Biserica Ortodoxă, II. Biserica rătăcită ortodoxă: Biserica anglicană. III. Mișcarea Ecumenică. Raporturi furti cu caracter irenic ecumenic; Raporturi anglo-ortodoxe; O*

694—697

697—702

702—707

Prof. EMILIAN VASILESCU, *Editorii și traduceri de texte religioase. Prof. N. CHITEȘCU, Aperiția unui nou catehism al Bisericii ortodoxe în limba romînd*

D. ALEXANDRU, *O discuție care se continuă: manuscrisele de la Marea Moartă; O importanță încercare de unire; Un pelerin rătăcit; Mărturie bizantină readusă la viață; O spărd deslegare a nodului gordian; Frămîntări anglicane*

708—713

IX. RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

Dr. IVAN PANTSCHOWSKI, *Peitologia religioasă în lumina apologetic-creștină*, Sofia 1943, 310 pp. (Prof. Diac. O. BUCEVSCHI)

714—716

WLADIMIR SAS-ZALOZIECKY, *Die byzantinische Baukunst in den Balkanländern und ihre Differenzierung unter abendländischen und islamischen Einwirkung. Studien zur Kunstgeschichte der Balkanländer, München 1965, R. Oldenbourg, 147 pp. + 16 pl. (V. I. ILIESCU)*

716—717

LOUIS REAU, *Iconographie de l'art chrétien*, Paris, Presses Universitaires de France, t. I, 1966, 480 pp., t. II, 1966, 470 pp. (V. I. ILIESCU).

717—720